

คู่มือ
ธงไตรรงค์ ธำรงไทย

สามแถบสีสติดไทย ความภูมิใจ --
----- คู่แผ่นดิน ---

๒๘ กันยายน ธงไตรรงค์ ธำรงไทย...สัญลักษณ์แห่ง วันพระราชทานธงชาติไทย การรวมใจ ความรัก และความสามัคคี

“ ธงชาติไทย...สัญลักษณ์สูงสุดของชาติ ”

สิ่งเตือนใจให้อนุชนได้รำลึกถึงการเสียสละ
เลือดเนื้อของบรรพบุรุษ เพื่อรักษาไว้ซึ่งแผ่นดิน
และร้อยดวงใจคนทั้งชาติให้เป็นหนึ่ง หล่อหลอม
ความรัก สามัคคี สร้างเสริมความภูมิใจ
ในความเป็นชาติก่อเกิดเป็นพลังยิ่งใหญ่
ในการพัฒนาชาติไทยให้วัฒนาสาธาร

คู่มือธงไตรรงค์ ธำรงไทย
จัดทำโดย
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
พิมพ์ครั้งที่ ๕ พุทธศักราช ๒๕๖๗
จำนวน ๑,๑๕๐ เล่ม

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ.
คู่มือธงไตรรงค์ ธำรงไทย-กรุงเทพฯ : บริษัท คอมอาร์ต โปรดักชั่น จำกัด
๒๕๖๗. ๖๖ หน้า

ISBN 978-616-235-373-4

พิมพ์ที่ บริษัท โบลดีโอเดียส์ จำกัด

๑๕๔-๑๕๕ สุขสวัสดิ์ ๗๒ ถนนสุขสวัสดิ์ ตำบลบางครุ อำเภอบางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๘๖๓๐๒๐๘๕๙

คำนำ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติมีหน้าที่ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ประกอบด้วย สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการส่งเสริม และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ของชาติให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ได้อย่างถูกต้อง

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญ และความถูกต้องของแนวทางปฏิบัติอันเกี่ยวกับธงชาติ และเพลงชาติไทย อันเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย หรือประเทศไทย ประกอบกับ มติคณะรัฐมนตรีในคราวการประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙ เห็นชอบกำหนดให้วันที่ ๒๘ กันยายน ของทุกปี เป็นวันพระราชทานธงชาติไทย (Thai National Flag Day) โดยไม่ถือเป็นวันหยุดราชการ ทั้งนี้ เริ่มในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นวันแรก เพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานธงไตรรงค์เป็นธงชาติไทย และเพื่อสร้างความภูมิใจของคนในชาติสืบต่อไป จึงได้จัดพิมพ์หนังสือคู่มือธงไตรรงค์ ธำรงไทย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับธงชาติไทย และเพลงชาติไทย ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยการจัดพิมพ์ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๕ จำนวน ๑,๑๕๐ เล่ม โดยมีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้มีความครบถ้วนชัดเจน และง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือคู่มือธงไตรรงค์ ธำรงไทย เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่นำไปใช้ในฐานหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคล เพื่อจะได้ถือปฏิบัติต่อธงชาติ และเพลงชาติไทยได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ต่อไป

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
ความเป็นมา... "ธงชาติไทย"	๑
ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๑	๒
ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๒	๓
ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๓	๔
ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๕	๕
ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๖	๗
ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๘	๑๑
ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๙	๑๒
ความหมายของสีธงไตรรงค์	๑๓
ธงไทยในระดับโลก	๑๔
หลักการใช้ธงไตรรงค์	
• ลักษณะธงชาติที่นำมาใช้ / ขนาดเสาธงและพื้นของธงชาติ	๑๗
• การใช้ธงชาติกับผู้เสียชีวิต	๑๘
• ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ธงชาติ	๒๑
• การชักธงชาติในราชอาณาจักร	๒๒
• กำหนดวันและระยะเวลาการชักธงชาติ	๒๓
• การชักธงชาติ และวันพระราชทานธงชาติไทย	๒๔
• การลดธงชาติครึ่งเสา	๒๖

สารบัญ

หน้า

• การกำหนดเวลาการชักธงชาติขึ้นและลง	๒๗
• การชักธงชาตินอกราชอาณาจักร	๒๘
• การแสดงธงชาติ	๒๙
การประดับธงชาติ	
• การประดับธงชาติคู่ หรือร่วมกับธงอื่น	๓๒
• การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูป และพระบรมฉายาลักษณ์	๓๓
• การประดับธงชาติคู่ หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ	๓๔
การเคารพ รักษา และทำลายธงชาติไทย	
• การทำความเคารพธงชาติ	๓๗
• การดูแลรักษาธงชาติ	๓๘
• การกระทำอันเป็นการเหยียดหยาม หรือไม่สมควรต่อธงชาติ	๓๙
• บทกำหนดโทษ	๔๐
• การพับเก็บธงชาติ	๔๑
• การทำลายธงชาติเก่า หรือธงที่ชำรุดเสื่อมสภาพ	๔๒
ความเป็นมา...เพลงชาติไทย	
• ประวัติทำนองเพลงชาติ	๔๕
• ประวัติเนื้อร้องเพลงชาติ	๔๖
• เนื้อร้อง การออกเสียง และความหมาย "เพลงชาติ"	๕๑
• การใช้เพลงชาติ / การเคารพธงชาติและเพลงชาติ	๕๔

ความเป็นมา...

“ธงชาติไทย”

ชาติไทย

ประเทศไทยหรือที่เรียกกันว่า “ชาติไทย” หมายถึง แผ่นดิน อาณาเขต และประชากรที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย อันเป็นศูนย์รวมแห่งความรัก ความสามัคคี ความเสียสละ ความกล้าหาญ และการมีผลประโยชน์ร่วมกัน อันมีเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมประจำชาติเป็นของตัวเอง

ความหมายและความสำคัญของธงชาติ

ธงชาติเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นชาติของประเทศหรือชาติต่าง ๆ ที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งธงชาติของแต่ละประเทศจะมีสีที่แตกต่างกัน และคล้ายกันบ้าง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน นิยามคำว่า ธงชาติ ไว้ว่า ธงชาติ น. ธงที่มีความหมายถึงประเทศและชาติใดชาติหนึ่ง)

ธงไตรรงค์

ธงชาติไทย หรือธงไตรรงค์เป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย หรือชาติไทย ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์และศักดิ์ศรีในความเป็นไทย ซึ่งมีความหมายแสดงความเป็นเอกราชอธิปไตยของชาติ รวมทั้งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ธงชาติจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ที่ควรได้รับความเคารพอย่างสูง และยังมีความสำคัญทางจิตใจที่แสดงถึงความรักชาติ ความรู้สึกที่มีร่วมกันของคนในชาติ เป็นเสมือนสิ่งที่ไม่ควรลบหลู่ และสามารถเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติ เพื่อจะได้ดำรงไว้ซึ่งความเป็นปึกแผ่นของประเทศไทยให้ยั่งยืนตลอดไปชั่วกาลนาน

ธงชาติไทย **รัชกาลที่ ๑**

“ธงแรกของแผ่นดินไทย ได้ร่วมพระบารมีจักรีวงศ์”

รัชกาล ที่ ๑

ธงวงจักร สมัยรัชกาลที่ ๑

ย้อนกลับไปในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ๑ ผู้ทรงสถาปนาราชวงศ์จักรี พระองค์ได้ทรงกำหนดให้นำ “จักร” อันเป็นเครื่องหมายแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ วางไว้กลางผ้าพื้นสีแดง เพื่อเป็นสัญลักษณ์สำคัญในนามธงชาติสยาม

เหตุที่ต้องเป็น “วงจักร” เนื่องจากมีความเชื่อกันว่า พระมหากษัตริย์แห่งกรุงสยามทุกพระองค์ได้เสด็จอวตารมาจากองค์พระนารายณ์ ซึ่งเป็นสมมุติเทพ โดยที่พระกรขององค์พระนารายณ์มีของสำคัญสื่ออย่างได้แก่ จักร สังข์ คทา และ ธรรณี โดยธงชาติสยามแบบแรกที่พระองค์ได้พระราชทานตามการบันทึกที่ปรากฏในพระราชบัญญัติธงว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๖ และ ๑๑๘ นั้น กำหนดให้ใช้ชักประดับ บนเรือกำปั่นหลวง เพื่อแสดงความแตกต่างจากเรือราษฎรชาวสยามทั่วไปที่ยังคงใช้ธงสีแดง ซึ่งมีสถานะเป็นเพียงธงอาณัติสัญญาณประจำเรือราษฎรของชาวสยาม ดังที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๖ และ ๑๑๘ ตรงกันว่า

“...ครั้นถึงในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย ทรงพระราชดำริห์ว่า เรือหลวงกับเรือราษฎร ควรจะมีเครื่องหมายสำคัญให้เห็นต่างกัน จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งให้บรรดาเรือหลวงทั้งปวง ทำรูปจักรอันเป็นนามสัญญาณพระบรมราชวงษ์แห่งพระองค์ ลงไว้ในกลางธงพื้นแดงนั้น เป็นเครื่องหมายใช้ในเรือหลวง...”

ธงสำหรับสามัญชน
หรือราษฎร

ธงแดงเกลี้ยง เป็นธงสัญญาณที่ชาวสยาม
ใช้บนเรือทั่วไปยังไม่นับเป็นธงชาติ

ธงสำหรับใช้ในเรือหลวง

ธงวงจักรสีขาวบนพื้นแดง (ช่วงรัชกาลที่ ๑)
หลักฐาน : พระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๖

ธงชาติไทย **รัชกาลที่ ๒**

อัครররแห่งแผ่นดินไทย จุดเริ่มต้นยุคสมัย “ธงช้างเผือก”

ธงช้างเผือกในวงจักร สมัยรัชกาลที่ ๒

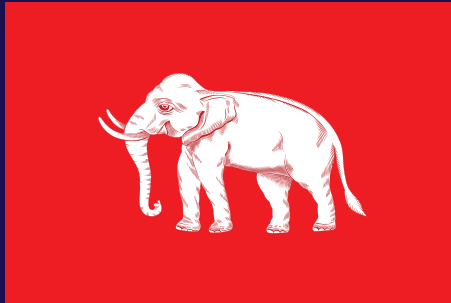
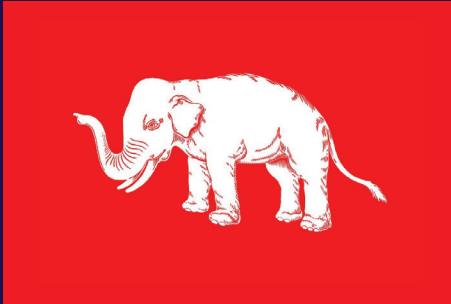
ในรัชสมัย**พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย** ได้เกิดปรากฏการณ์มหัศจรรย์ขึ้นบนแผ่นดินสยาม พระองค์ทรงได้ช้างเผือกเอกมาถึงสามช้าง ได้แก่ พระยาเศวตฉฤกษร พระยาเศวตไอยรา พระยาเศวตคชลักษณ์ ซึ่งนับถือในประเพณีไทยว่าเป็นพระเกียรติยศอย่างสูง พระองค์จึงโปรดให้ทำรูปช้างสีขาววางไว้กลางวงจักร สีขาวบนผ้าพื้นสีแดง และนับเป็นการใช้รูปช้างเผือกบนธงชาติสยามครั้งแรก ส่วนราษฎรทั่วไปยังคงใช้ธงแดงเกลี้ยงเป็นสัญลักษณ์อาณัติสัญญาณประจำเรือเช่นเดิม ดังหลักฐานที่บันทึกไว้ในความตอนต้นของพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม **รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๖ และ ๑๑๘** ตรงกันว่า

“...ต่อมาถึงในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ครั้งนั้นมีสารเสวตรอันอุดม ด้วยลักษณ มาสู่พระราชสมภารถึงสามช้าง เปนการพิเศษไม่มีได้ในประเทศอื่นเสมอเหมือน ควรจะอัครরর อาไศรยคุณพิเศษอันนั้น จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ทำรูปช้างเผือกลงไว้กลางวงจักรในธงเรือหลวงนั้นด้วย...”

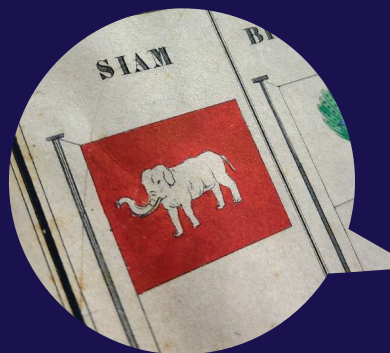
ธงชาติไทย **รัชกาลที่ ๓**

เมื่อ “ธงช้างเผือก” ปรากฏสู่นานาชาติ

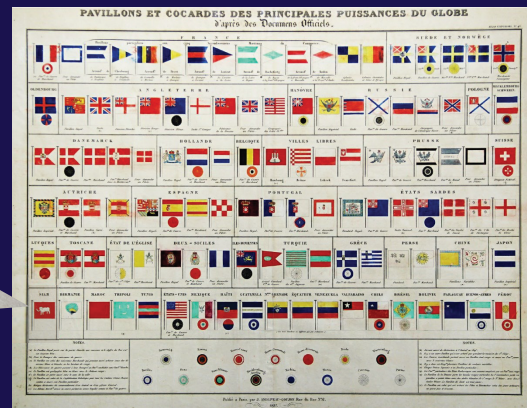
รัชกาล ที่ ๓

ธงช้างเผือกปล่อย สมัยรัชกาลที่ ๓

ล่วงเข้ารัชสมัย**พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว** ตรงกับปี พ.ศ. ๒๓๘๐ หรือ ปี ค.ศ. 1837 มีการค้นพบหลักฐานที่สำคัญเกี่ยวกับธงชาติสยาม และภาพธงชาติสยามที่แสดงการใช้ธงช้างเผือกบนพื้นธงสีแดง จากเอกสารของต่างประเทศที่เป็นหลักฐานเก่าแก่ที่สุด ซึ่งได้รับการยอมรับในสมาคมธงนานาชาติคืองานพิมพ์ชื่อว่า Pavillons Et Cocardes Des Principales Puissances Du Globe ของ J. Andriveau - Goujon

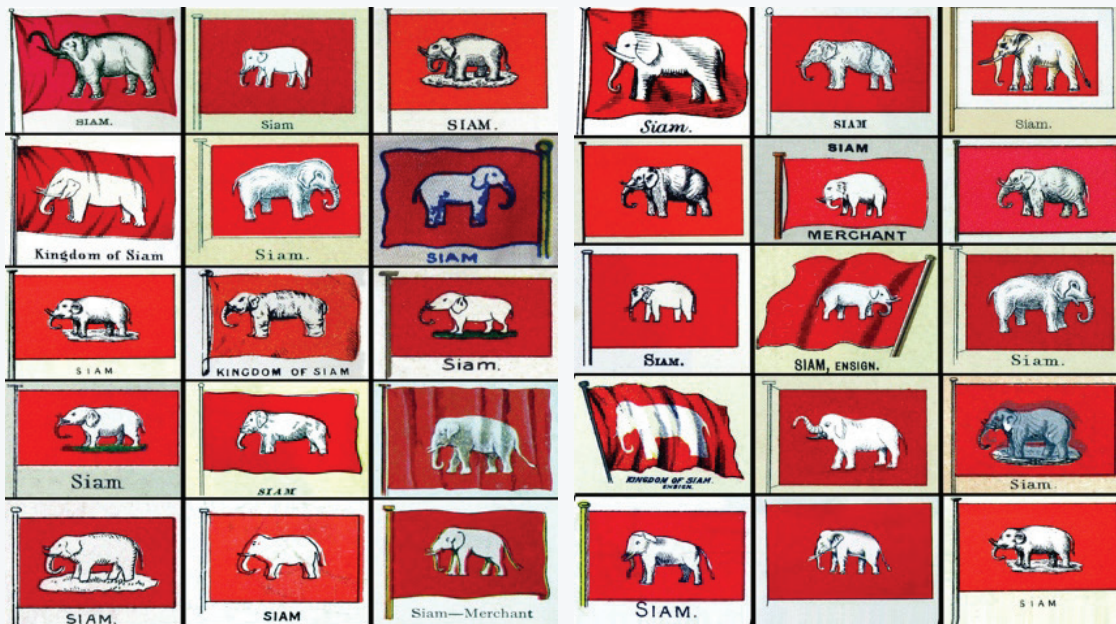

งานพิมพ์ของ J. Andriveau - Goujon : Pavillons Et Cocardes Des Principales Puissances Du Globe

ปี ค.ศ. 1837 ตรงกับปี พ.ศ. ๒๓๘๐

ธงชาติไทย **รัชกาลที่ ๕**

“พระราชบัญญัติธงฉบับแรก ที่มาของรูปแบบช้างเผือกบนธงชาติอย่างเป็นทางการ”

เนื่องจากการทำธงช้างเผือกด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ไม่เป็นเอกภาพ และไม่สมเกียรติมีฐานะธงชาติสยาม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

จึงมีพระราชประสงค์ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยามขึ้นมา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับธงชาติเป็นครั้งแรกบนแผ่นดินสยาม เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๐”

ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๖

“จากช้างเผือกบนธง สู่ธงแถบสีต้นแบบธงไตรรงค์”

พุทธศักราช ๒๔๕๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงเล็งเห็นถึงการที่ประชาชนโดยทั่วไปจัดทำ หรือวาดรูปช้างเผือกบนธงชาติสยามที่มีความหลากหลาย ไม่สง่างาม ไม่สมเกียรติ ในฐานะธงชาติสยาม ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐานในพระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๙ ดังนี้ **“แต่ทั้งรูปช้างซึ่งใช้กันอยู่ ก็ไม่งดงาม จนเกือบไม่ทราบว่าเป็นช้างหรืออะไร เปนเพราะวาดรูปช้างนั้นเปนการลำบากนั่นเอง ควรที่จะแก้ไข”** จึงทำให้มีการยกเลิกการใช้ธงช้างเผือกปล่อยหรือธงช้างเผือกเปล่า และเปลี่ยนมาใช้ธงแดงขาวห้าริ้ว หรือชื่ออย่างเป็นทางการในพระราชบัญญัติธงว่า “ธงค้าขาย” เป็นธงชาติสยามสำหรับให้ประชาชนใช้ชัก ประดับรับเสด็จแทนธงช้างเผือก พร้อมกับประกาศให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ มีธงชาติสยามเป็นการเฉพาะโดยกำหนดให้เป็นรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นซึ่งธงชาติทั้งสองแบบถูกประกาศใช้ในฐานะธงชาติสยามวันเดียวกันคือวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๕ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกประกาศเพิ่มเติมแก้ไขพระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๙ ตามมาตรา ๔ ดังต่อไปนี้

ธงช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น สมัยรัชกาลที่ ๖

ธงแดงขาวห้าริ้ว สมัยรัชกาลที่ ๖

ข้อ ๑๙ ให้แก่ธงชาติเป็นพื้นสีแดง กลางเป็นรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น หน้าหันเข้าข้างเสา สำหรับเป็นธงราชการ

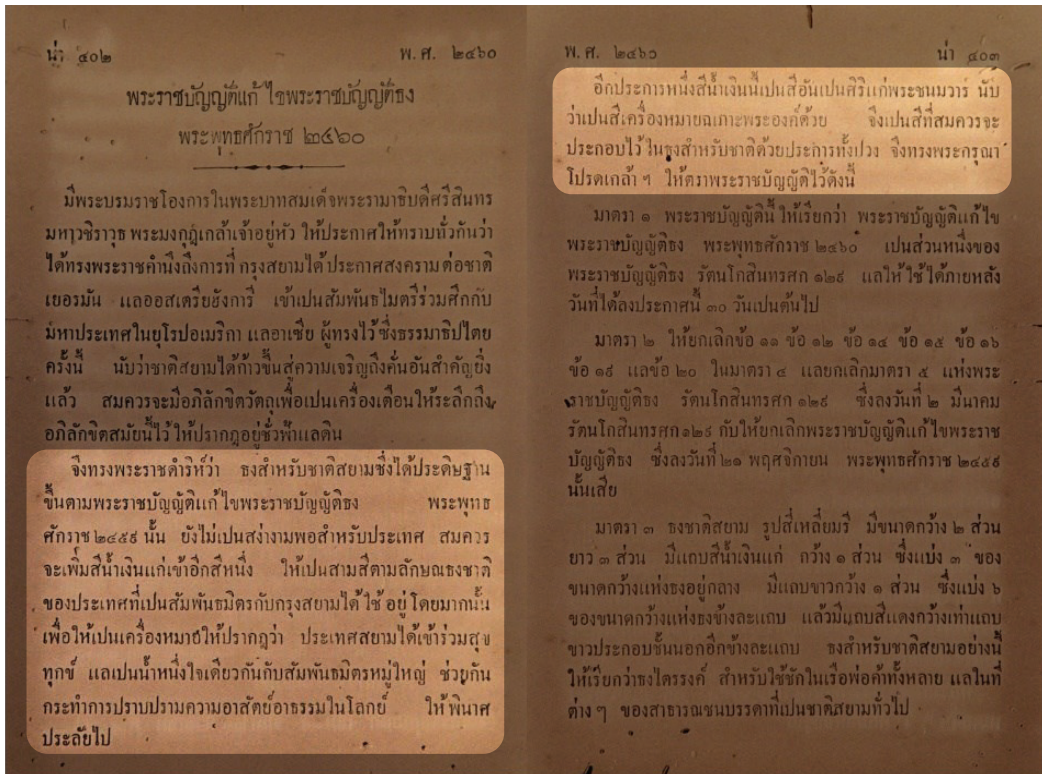
ข้อ ๒๐ ธงค้าขายรูปสี่เหลี่ยมพื้นแดง มีขนาดกว้าง ๑ ส่วน ยาว $\frac{๑๖}{๑๑}$ ส่วน มีแถบขาว ๒ พื้น กว้าง $\frac{๑}{๑๑}$ ของส่วนกว้างของธง ทาบภายในติดตามยาว ห่างจากขอบล่างแถบของธง $\frac{๑}{๑๑}$ ของส่วนกว้างของธง

จวบจนกระทั่งสยามได้ประกาศเข้าร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงได้มีพระราชประสงค์ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบธงชาติสยามใหม่ โดยเปลี่ยนแถบสีแดงตรงกลางของธงแดงขาวห้าริ้ว หรือธงคำขวัญ ให้เป็นสีน้ำเงินแก่ เพื่อให้เป็นสามสีดังเช่นธงชาติสำคัญของประเทศมหาอำนาจที่ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับสยามในนามว่า สัมพันธมิตร ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานและมีใจความดังนี้

๑๑ **ธงสำหรับชาติสยาม** ซึ่งได้ประดิษฐานขึ้นตามพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติธง พระพุทธศักราช ๒๔๕๙ นั้น ยังไม่เปนสง่างามพอสำหรับประเทศ สมควรจะเพิ่มสีน้ำเงินแก่เข้าอีกสีหนึ่ง ให้เป็นสามสีตามลักษณะธงชาติของประเทศที่เป็นสัมพันธมิตรกับกรุงสยามได้ใช้อยู่โดยมากนั้น เพื่อให้เป็นเครื่องหมายให้ปรากฏว่า ประเทศสยามได้เข้าร่วมสุขทุกข์ แลเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับสัมพันธมิตรใหญ่ ช่วยกันกระทำการปราบปรามความอัสติยธรรมในโลกย์ ให้พินาศประลัยไป

อีกประการหนึ่งสีน้ำเงินนี้เป็นสีอันเป็นศิริแก่พระชนมวาร นับว่าเป็นสีเครื่องหมายเฉพาะพระองค์ด้วย จึงเป็นสีที่สมควรจะประกอบไว้ในธงสำหรับชาติด้วยประการทั้งปวง

๑๑

โดยพระองค์ได้พระราชทานนามธงชาติสยามแบบใหม่ที่ประกอบด้วยสีแดง สีขาว และสีน้ำเงินแก่กันว่า “ไตรรงค์” และได้มีการประกาศใช้เป็นธงชาติครั้งแรกในพระราชบัญญัติประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติธง ครั้งที่ ๒ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๔๖๐ ในมาตราที่ ๓

ธงไตรรงค์ สมัยรัชกาลที่ ๖ ถึงปัจจุบัน

ธงชาติสยาม รูปสี่เหลี่ยมรี มีขนาดกว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน มีแถบสีน้ำเงินแก่ กว้าง ๑ ส่วน ซึ่งแบ่ง ๓ ของขนาดกว้างแห่งธงอยู่กลาง มีแถบขาวกว้าง ๑ ส่วน ซึ่งแบ่ง ๖ ของขนาดกว้างแห่งธงข้างละแถบ แล้วมีแถบสีแดงกว้างเท่าแถบขาวประกอบขึ้นนอกอีกข้างละแถบ ธงสำหรับชาติสยามอย่างนี้ให้เรียกว่า ธงไตรรงค์ สำหรับใช้ชักในเรือพ่อค้าทั้งหลาย แลในที่ต่างๆ ของสาธารณชนบรรดาที่เป็นชาติสยามทั่วไป

ส่วนความหมายของแถบสีบนธงไตรรงค์ ธงชาติไทย ที่เราท่องจำกันตั้งแต่เด็กๆ ว่า แดงคือชาติ ขาวคือศาสนา น้ำเงินคือพระมหากษัตริย์ มาจากการให้คำนิยามความหมายจากบทพระราชนิพนธ์เรื่อง "เครื่องหมายแห่งไตรรงค์" ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชนิพนธ์ไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ดังนี้

เครื่องหมายแห่งไตรรงค์

- ๑๖ ขอร่ำรำพันบรรยาย ความกิตติเครื่องหมาย แห่งสี่ทั้งสาม
งามถนัด.
- ๑๗ ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ หมายพระไตรรัตน์ และธรรมะ
กัมมจักกัปปวัตตนีย์.
- ๑๘ แดงคือโลหิตเราไหล ซึ่งยอมสละได้ เพื่อรักษะชาติศาสนา.
- ๑๙ น้ำเงินคือสีโสภณ อันจอมประชา ธิปไตยเป็นของส่วนองค์.
- ๒๐ จักรวิชัยเป็นไตรรงค์ จึงเป็นสีธง ที่รักแห่งเราชาวไทย.
- ๒๑ ทหารอวดการนำไป ยงยุทธวิชัย วิชิตกัษุเกียรติสยาม ฯ
วรรณะสมบัติ

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
(จากหนังสือดุสิตสมิตฉบับพิเศษ พ.ศ. ๒๔๖๑ สะกดตามต้นฉบับ)

ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๘

สัดส่วนธงชาติไทยตามพระราชบัญญัติธง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ได้มีการตราพระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๔๗๙ ขึ้น โดยยังคงใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติเช่นเดิม แต่อธิบายลักษณะธงให้เข้าใจง่าย และชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ธงชาติ

มาตรา ๕ ธงชาติ รูปสี่เหลี่ยม มีขนาดกว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน

ด้านกว้าง ๒ ใน ๖ ส่วน ตรงกลางเป็นสีขาบ

ต่อจากแถบสีขาบออกไปทั้งสองข้าง ๆ ละ ๑ ใน ๖ ส่วนเป็นแถบสีขาว

ต่อสีขาวออกไปทั้ง ๒ ข้างเป็นแถบสีแดง ธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์”

พระราชบัญญัติธง ได้มีการตราออกมาอีกหลายฉบับ แต่ก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบธงไตรรงค์ และธงราชนาวีแต่อย่างใด จนถึงปัจจุบัน

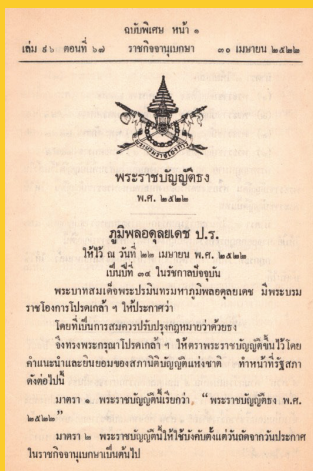
ขาบ หมายถึง สีน้ำเงินแก่อมม่วง
ที่มา พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

รัชกาลที่ ๙

ธงชาติไทย รัชกาลที่ ๙

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๕๒๒ มีใจความสำคัญเกี่ยวกับธงชาติไทย ดังนี้

มาตรา ๕

ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย ได้แก่

(๑) ธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบ ตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่ กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ ๑ ส่วน ธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์”

(๒) ธงราชนาวี มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีแดง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๔ ใน ๖ ส่วน ของความกว้างของผืนธง โดยให้ขอบของดวงกลมจดขอบแถบสีแดงของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาเสาธงหรือคันธง

ธงชาติ หรือ ธงไตรรงค์

ธงราชนาวี

“จากข้อกำหนดในพระราชบัญญัตินี้กล่าว ทั้งธงชาติหรือธงไตรรงค์ และธงราชนาวี เป็นธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย จึงเป็นเรื่องที่คนไทยทุกคนควรรู้ว่าธงชาติไทยมีความเป็นมาอย่างไร เพื่อให้เห็นถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในทุกครั้งที่ได้เห็นธงชาติไทย สัญลักษณ์ที่แสดงถึงเอกราชและประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศไทย

”

ความหมายของสีธงไตรรงค์

สีแดง

หมายถึง
เลือดอันยอมพลี
เพื่อธำรงรักษาชาติ
และศาสนา

สีน้ำเงิน

หมายถึง
สีส่วนพระองค์ของ
พระมหากษัตริย์

สีขาว

หมายถึง
ความบริสุทธิ์
แห่งศาสนา

สีแดง

สีขาว

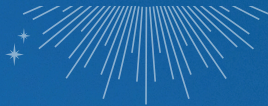

สีน้ำเงิน

L* : 36.4	L* : 96.61	L* : 18.63
a* : 55.74	a* : -0.15	a* : 7.89
b* : 25.42	b* : -1.48	b* : -19.45
ΔE^* : ไม่เกิน 1.5	ΔE^* : ไม่เกิน 1.5	ΔE^* : ไม่เกิน 1.5

"ธงชาติไทย" เครื่องหมายแสดงถึงความเป็นชาติสูงสุด
การปรากฏของธงชาติไทยนอกราชอาณาจักร
จึงเป็นการแสดงถึงเกียรติศักดิ์อันแผ่ไพศาลของชาติ
และการได้รับการยอมรับในโลกสากล
อันนำมาซึ่ง ความภาคภูมิใจ ของคนไทยทั้งประเทศ

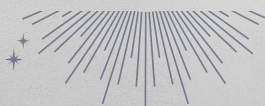

คณะรัฐมนตรี ในคราวการประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติเห็นชอบ กำหนดให้วันที่ ๒๘ กันยายน ของทุกปี เป็นวันพระราชทานธงชาติไทย (Thai National Flag Day) โดยไม่ถือเป็นวันหยุดราชการ ทั้งนี้ เริ่มในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นวันแรก รวมทั้งกำหนดให้มีการชัก และประดับธงชาติในวันดังกล่าวด้วย เพื่อเป็นการ สร้างความภาคภูมิใจของคนในชาติ และเป็นการน้อมรำลึกถึงการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่พระองค์ได้พระราชทาน “ธงไตรรงค์เป็นธงชาติไทย”

หลักการใช้ ธงไตรรงค์

อ้างอิงตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

กฎ ระเบียบ และประกาศ ที่เกี่ยวข้องกับธงชาติไทย

ลักษณะธงชาติที่นำมาใช้

ธงชาติที่จะนำมาใช้ ชัก หรือแสดงนั้น จะต้องมีสภาพดี เรียบร้อย ไม่ขาด ไม่เป็นรู หรือฉีกเพี้ยน และสีไม่ซีด

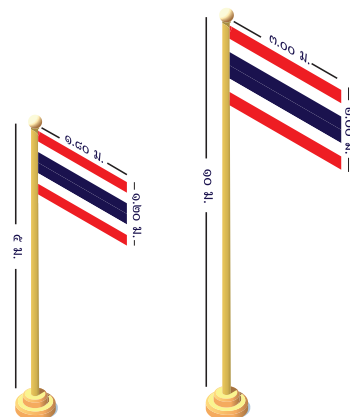
ธงชาติที่มีสภาพสมบูรณ์
เหมาะสมในการนำมาใช้ และชัก

ธงชาติที่มีสภาพไม่สมบูรณ์
ไม่เหมาะสมในการนำมาใช้ และชัก

ขนาดเสาธงและพื้นของธงชาติ

เสาธงชาติจะมีขนาดสูง ต่ำ ใหญ่ หรือเล็กเพียงใด ควรจะอยู่ ณ ที่ใด และจะใช้พื้นธงขนาดเท่าใดนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการ ระดับกรม หรือผู้ปกครองสถานที่ หรือเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ หรืออาคารนั้น **ที่พึงพิจารณาให้เหมาะสมเป็นสง่างามแก่อาคารสถานที่นั้น ๆ** ตัวอย่างเช่น เสาธงมีความสูงขนาด ๕ เมตร พื้นธงชาติที่ใช้ควรเป็นขนาดประมาณ ๑.๒๐ x ๑.๘๐ เมตร เสาธงสูง ๑๐ เมตร พื้นธงชาติที่ใช้ควรเป็นขนาดประมาณ ๒.๐๐ x ๓.๐๐ เมตร สำหรับพื้นธงชาติที่ใช้กันโดยทั่วไปจะมีขนาดประมาณ ๑.๒๐ x ๑.๘๐ เมตร เป็นต้น

การใช้ธงชาติกับผู้เสียชีวิต

การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศศพ หรืออัฐิ ให้ใช้กับบุคคลดังต่อไปนี้

- ๑ ประธานองคมนตรี
- ๒ ประธานรัฐสภา
- ๓ นายกรัฐมนตรี
- ๔ ประธานศาลฎีกา
- ๕ ผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์
- ๖ ผู้เสียสละเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่สู้รบหรือต่อสู้ หรือช่วยเหลือการสู้รบ หรือต่อสู้ หรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือช่วยเหลือราชการในการป้องกันอธิปไตย หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือปราบปรามการกระทำผิดต่อความมั่นคงของรัฐ หรือปราบปรามการกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- ๗ ผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากได้แสดงความกล้าหาญช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ให้เป็นประโยชน์ อย่างสำคัญแก่ทางราชการ โดยไม่เกรงภัยอันจะเกิดแก่ชีวิตของตน
- ๘ บุคคลนอกจากที่กล่าวข้างต้น และเป็นผู้ที่ทางราชการเห็นสมควร

การคลุมหีบศพตามรูปแบบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดง ธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙ ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙

การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศศพ หรืออัฐิกับบุคคลดังกล่าว

๑. บุคคลตาม (๑) - (๔) ต้องเป็นผู้ที่เสียชีวิตในขณะดำรงตำแหน่ง
๒. บุคคลตาม (๖) และ (๗) ในกรุงเทพมหานครให้เสนอขอความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม ที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดอื่น ๆ ให้เสนอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอท้องที่ หรือผู้บังคับบัญชาทหารระดับกองพัน หรือเทียบเท่าขึ้นไป แล้วแต่กรณี
๓. บุคคลตาม (๘) ให้หัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๒ เป็นผู้เสนอขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

การใช้ธงชาติคลุมศพ

ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. ในพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ หรือพิธีรดน้ำศพ
๒. ในพิธีปลงศพตามประเพณีของทหารเรือ
๓. ในระหว่างการเคลื่อนย้ายศพเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา

การใช้ธงชาติคลุมหีบศพ หรืออัฐิ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เมื่อเชิญหรือเคลื่อนย้ายศพ หรืออัฐิ เพื่อประกอบพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ รดน้ำศพ หรือบำเพ็ญกุศลตามพิธีทางศาสนา
๒. ในระหว่างการประกอบพิธีทางศาสนา
๓. ในระหว่างการตั้งศพเพื่อรับพระราชทานเพลิงศพ ประกอบการฌาปนกิจ หรือเคลื่อนย้ายศพไปประกอบพิธีฝัง

วิธีการใช้ธงชาติคลุมศพ หรือหีบศพ

๑. ปกติให้ใช้คลุมตามความยาวของธง โดยให้ด้านต้นของผืนธงอยู่ทางส่วนศีรษะของศพ และจะต้องปฏิบัติไม่ให้เป็นการเสื่อมเสียเกียรติแก่ธง
๒. ห้ามมิให้วางสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงบนธงชาติที่คลุมศพ หรือหีบศพ
๓. เมื่อจะรับพระราชทานน้ำอาบศพ บรรจุ หรือฝังศพ ประชุมเพลิงศพตอนเผาจริงให้เชิญธงชาติที่คลุมศพ หรือหีบศพพับเก็บให้เรียบร้อย โดยมีให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของธงสัมผัสพื้นสำหรับผู้ได้รับพระราชทานโกศ หรือหีบหลวงประกอบเกียรติยศศพอยู่แล้วถ้ามีสิทธิที่จะใช้ธงชาติคลุมศพด้วยให้กระทำได้โดยวิธีเชิญธงชาติในสภาพที่พับเรียบร้อยแล้วใส่พานตั้งไว้เป็นเกียรติยศที่หน้าที่ตั้งศพ เช่นเดียวกับการตั้งเครื่องยศ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเครื่องยศ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์โดยห้ามใช้ธงชาติ หรือแถบสีธงชาติคลุมทับ หรือตกแต่งโกศ หรือหีบศพที่พระราชทานประกอบเกียรติยศศพ

การคลุมหีบศพตามรูปแบบประกาศ
กระทรวงกลาโหม ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๕๒๗

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ธงชาติ

ธงชาติ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นประเทศหรือชาติ ดังนั้นจึงสมควรปฏิบัติต่อธงชาติด้วยความเคารพ เพื่อสร้างความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติของคนไทยทุกคน อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ธงชาติให้เป็นที่ปรากฏชินตาแก่ผู้พบเห็น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้ถือเป็นหลักการว่า สถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา สถานศึกษา ที่ทำการรัฐวิสาหกิจ และองค์การอื่น ๆ ของรัฐ นอกจากจะมีการชักธงชาติขึ้น และลงตามเวลาที่ทางราชการกำหนดแล้ว ยังให้หน่วยงานระดับธงชาติ ณ สถานที่อันสมควรในบริเวณที่ทำการทุกวัน และตลอดเวลาเป็นการถาวร และสม่ำเสมอด้วย สำหรับภาคเอกชน และบ้านเรือนประชาชนโดยทั่วไปก็ให้อนุโลมดำเนินการไปในทางเดียวกัน

การชักธงชาติให้ปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้มีหน้าที่ชักธง ต้องแต่งกายเรียบร้อย
๒. เมื่อใกล้กำหนดเวลาชักธงขึ้น ให้เตรียมธงผูกติดกับสายเชือกทางด้านขวาของผู้ชักธงให้เรียบร้อย
๓. เมื่อถึงกำหนดเวลา ให้คล้องออกเต็มผืน แล้วดึงเชือกให้ธงขึ้นช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ จนถึงสุดยอดเสาธง แล้วจึงผูกเชือกไว้ให้ตึงไม่ให้ธงลดต่ำลงมาจากเดิม
๔. เมื่อชักธงลง ให้ดึงเชือกให้ธงลงช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ และสายเชือกตึงจนถึงระดับเดิมก่อนชักขึ้น
๕. ในกรณีที่มีการบรรเลงเพลงเคารพ หรือมีสัญญาณในการชักธงขึ้น และลงจะต้องชักธงขึ้น และลงให้ถึงจุดที่สุด พร้อมกับจบเพลงหรือสัญญาณนั้น ๆ

อนึ่ง กรณีที่ทางราชการประกาศให้ลดธงชาติครึ่งเสา ให้ปฏิบัติการในการชักธงขึ้นเช่นเดียวกับข้อ ๑, ๒ และ ๓ เมื่อธงถึงยอดเสาแล้วจึงลดลงให้อยู่ในระดับความสูงประมาณสองในสามส่วนของความสูงของเสาธงนั้น และเมื่อจะชักธงลงให้ชักธงขึ้นจนถึงยอดเสาก่อนแล้วจึงชักธงลงตามข้อ ๔ และ ๕

การชักธงชาติในราชอาณาจักร

การชักธงชาติในเวลาปกติ ณ อาคารสถานที่ และที่ยานพาหนะให้ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. อาคารสถานที่และยานพาหนะของราชการฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบ หรือข้อบังคับของทหาร
๒. อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือน ให้ชักธงทุกหน่วยงาน กรณีที่มีสถานที่ราชการหลายหน่วยงานในบริเวณเดียวกัน จะสมควรชักธง ณ ที่ใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงาน ผู้ปกครองอาคารสถานที่นั้น ๆ จะตกลงกัน
๓. อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐาน การชักธงโดยการจัดตั้งเสาธงต่างหากจากตัวอาคารให้ได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการพระราชวัง
๔. สถานศึกษาในสังกัดหรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แล้วแต่กรณี
๕. เรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ
๖. เรือเดินในลำน้ำ ถ้าจะชักธง หรือประดับธง ให้ชัก หรือประดับธงไว้ที่ท้ายเรือ
๗. ที่สาธารณสถาน และอาคารสถานที่ของเอกชน ถ้าจะชักธงให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยอนุโลม

อนึ่ง ยานพาหนะอย่างอื่นนอกจากที่ระบุไว้ข้างต้น โดยปกติไม่ควรชักธง

กำหนดวันและระยะเวลาการชักธงชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศ ในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ชัก และประดับธงชาติในโอกาสสำคัญ และวันพิธีสำคัญ ให้ชักและประดับธงชาติ ณ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และที่สาธารณะสถาน ตามกำหนดวันและระยะเวลาดังต่อไปนี้

วันที่ ๑ มกราคมของทุกปี
 วันขึ้นปีใหม่
๑ วัน

วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปี
วันสงกรานต์
 ๑ วัน

วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘
วันอาสาฬหบูชา
 ๑ วัน

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ของทุกปี
วันเฉลิมพระชนมพรรษา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๒ วัน (๒๘-๒๙ กรกฎาคม)

วันที่ ๒๔ ตุลาคม ของทุกปี
วันสหประชาชาติ
๑ วัน

วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๓
วันมาฆบูชา
๑ วัน

วันพืชมงคลจรด
พระนังคัลแรกนาขวัญ
๑ วัน

วันที่ ๓ มิถุนายน ของทุกปี
วันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี
๑ วัน

วันที่ ๑๒ สิงหาคม ของทุกปี
วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
และวันแม่แห่งชาติ
๑ วัน

วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี

- วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
- วันชาติ
- วันพ่อแห่งชาติ

๒ วัน (๕-๖ ธันวาคม)

วันที่ ๖ เมษายน ของทุกปี
วันพระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์
๑ วัน

วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๖
วันวิสาขบูชา
๑ วัน

วันแรม ๑๕ ค่ำเดือน ๘
วันเข้าพรรษา
๑ วัน

วันที่ ๒๘ กันยายน ของทุกปี
วันพระราชทาน
ธงชาติไทย
๑ วัน

วันที่ ๑๐ ธันวาคม ของทุกปี
วันรัฐธรรมนูญ
๑ วัน

การชักธงชาติ และ วันพระราชทานธงชาติไทย

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นหลักการว่า สถานที่ราชการ สถาบัน การศึกษา สถานศึกษา ที่ทำการรัฐวิสาหกิจและ องค์การอื่น ๆ ของรัฐ นอกจากจะมีการชักธงชาติ ขึ้นและลงตามเวลาที่ทางราชการกำหนดแล้ว ยังสามารถประดับธงชาติ ณ สถานที่อันสมควร ในบริเวณที่ทำการทุกวัน และตลอดเวลาเป็น การถาวร และสม่ำเสมอการชักธงชาติ ณ อาคาร สถานที่ และยานพาหนะของส่วนราชการ หน่วยงาน ของรัฐตลอดถึงสถานที่อยู่ที่พักอาศัยของหัวหน้า คณะผู้แทนทางทูต หรือหัวหน้าสถานที่ทำการ กงสุลให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้เช่นเดียวกับการ ชักธงชาติในราชอาณาจักรโดยอนุโลม โดยให้ หัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ คำนึง ถึงขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่าง ประเทศ ความตกลงกับรัฐบาลไทย และขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ เห็นชอบ กำหนดให้วันที่ ๒๘ กันยายน ของทุกปี เป็น วันพระราชทานธงชาติไทย (Thai National Flag Day) และเริ่มในวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นวันแรก โดยไม่ถือเป็นวันหยุดราชการ รวมทั้งกำหนดให้มีการชัก และประดับธงชาติใน วันดังกล่าวด้วย

๒๘

กันยายน

วันพระราชทาน
ธงชาติไทย

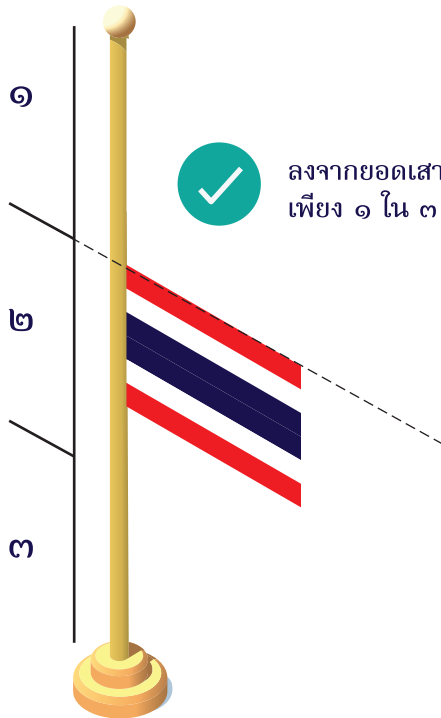
Thai National Flag Day

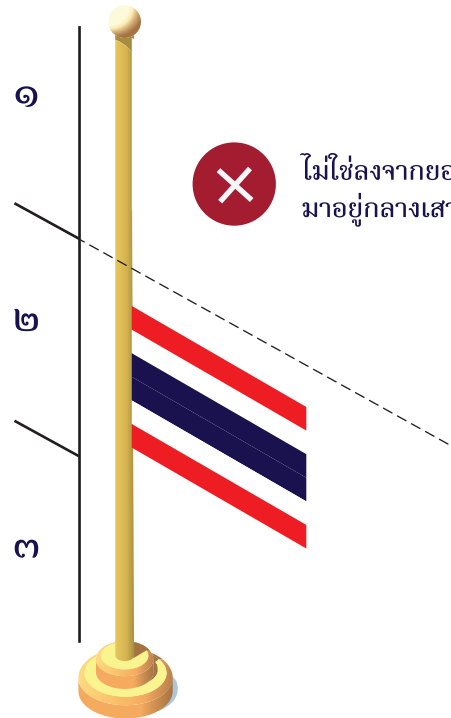

การลดธงชาติครึ่งเสา

การลดธงชาติครึ่งเสากรณีใด เป็นเวลาเท่าใด ให้กระทรวงการต่างประเทศ สำนักพระราชวัง หรือ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี แจ้งไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรี สั่งการ และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และปฏิบัติการลดธงชาติครึ่งเสาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้กำหนดให้ลดลงจากยอดเสาเพียง ๑ ใน ๓ ของความสูงเสา หรืออีกนัยหนึ่ง ธงจะอยู่ที่ความสูง ๒ ใน ๓ ส่วน ของความสูงเสาธง

✓
ลงจากยอดเสา
เพียง ๑ ใน ๓ ของเสา

✗
ไม่ใช่ลงจากยอดเสา
มาอยู่กึ่งกลางเสา

การลดธงชาติครึ่งเสาอย่างถูกต้อง

กรณีที่ทางราชการประกาศให้ลดธงชาติครึ่งเสา ในการชักธงขึ้นเมื่อธงถึงยอดเสาแล้ว จึงลดลงให้อยู่ในระดับความสูงประมาณ ๒ ใน ๓ ส่วนของความสูงของเสาธงนั้น และเมื่อจะชักธงลงให้ชักธงขึ้นจนถึงยอดเสาก่อนแล้วจึงชักธงลง

การกำหนดเวลาการชักธงชาติขึ้นและลง

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ ประดับธงชาติไว้ในสถานที่อันควรในบริเวณที่ทำการทุกวัน และตลอดเวลา

นอกเหนือจากกรณีดังกล่าวข้างต้น หากต้องการให้มีการชักธงชาติขึ้นและลง ณ อาคารสถานที่หรือบริเวณใด โดยปกติให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ดังนี้

๑. ชักขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา

๒. ชักลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

สำหรับอาคารสถานที่และยานพาหนะฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหารส่วนเรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

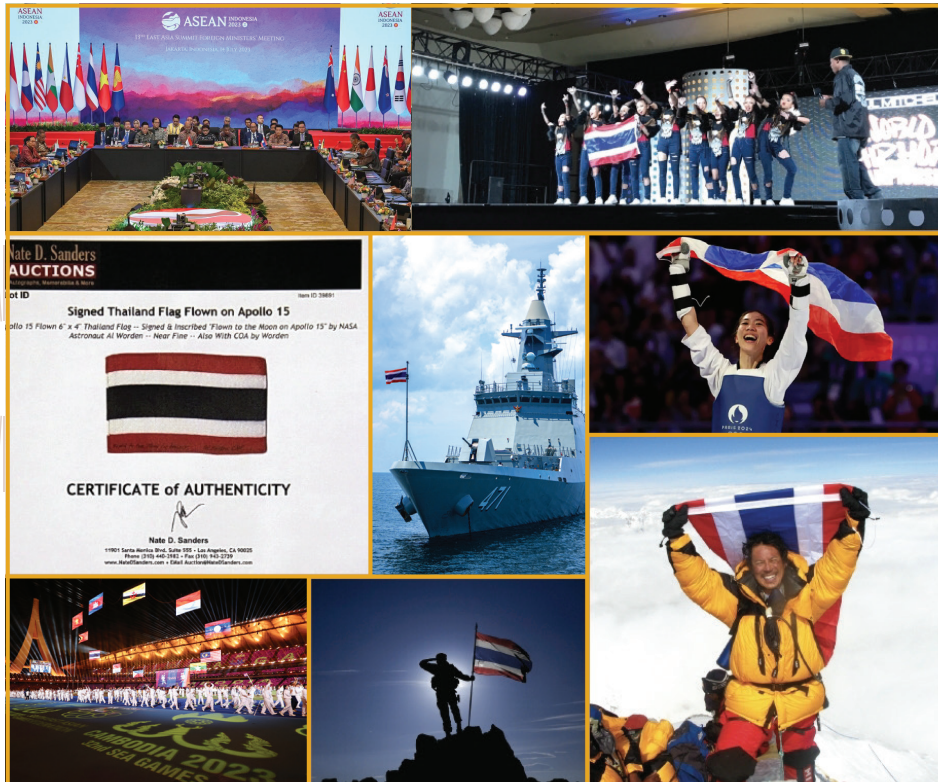

เวลาการชักธงชาติขึ้นและลง

การชักธงชาตินอกราชอาณาจักร

การชักธงชาติ ณ อาคารสถานที่ และยานพาหนะของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รวมตลอดถึงสถานที่อื่น ที่พักอาศัยของหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือหัวหน้าสถานที่ทำภารกิจสุล ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับการชักธงชาติในราชอาณาจักรโดยอนุโลม โดยให้หัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ คำนึงถึงขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ความตกลงกับรัฐบาลไทย และขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นประกอบด้วย

๑. การชักธงชาติบนเรือของรัฐบาลที่เดินทางไปต่างประเทศชั่วคราวให้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม
๒. สำหรับเรือของทางราชการฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร

การแสดงธงชาติ

การแสดงธง หมายความว่า การที่บุคคลหรือคณะบุคคลได้ทำหรือสร้างให้ปรากฏเป็นรูปร่างไม่ว่าจะเป็นวัตถุ รูป ภาพ หรือสสาร ที่มีลักษณะเป็นสิ่งที่มีความหมายถึงธง หรือแถบสีของธง

การแสดงธงชาติในกรณีอื่น

การแสดงธงชาติไว้ที่สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าใด ๆ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ เครื่องแต่งกาย ร่างกาย หรือสิ่งอื่นใดที่มีได้มีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ประเทศไทย หรือชาติไทย ให้ทำได้โดยสมควรในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
๒. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนเพื่อประโยชน์ทางการพาณิชย์โดยได้รับความเห็นชอบจากส่วนราชการที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงพาณิชย์ หรือกระทรวงอุตสาหกรรมแล้วแต่กรณี
๓. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนในกรณีอื่น ๆ นอกจากข้อ ๒ ส่วนหลักเกณฑ์ และวิธีการขอความเห็นชอบในกรณีตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ให้เป็นไปตามประกาศสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

การประดับธงชาติ

การประดับธงชาติ หมายความว่า การนำธงชาติไปตกแต่งหรือ
แสดงร่วมกับสิ่งอื่น ๆ เช่น การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น
การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูป และพระบรมฉายาลักษณ์ เป็นต้น

การประดับธงชาติคู่ หรือร่วมกับธงอื่น

๑. การประดับธงชาติคู่ หรือร่วมกับธงอื่น ยกเว้นธงพระอิสริยยศจะต้องไม่ให้ธงชาติอยู่ในระดับต่ำกว่าธงอื่น ๆ และโดยปกติให้จัดธงชาติอยู่ที่เสาธงแรกด้านขวา (เมื่อมองดูออกมาจากภายในหรือจุดของสถานที่ที่ใช้ชัก แสดง หรือประดับธงเป็นหลัก)
๒. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่นในงานพิธีซึ่งมีแท่น หรือที่สำหรับประธาน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของแท่นพิธีและธงอื่นอยู่ด้านซ้าย
๓. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่น นอกจากดังที่กล่าวในข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้ว หากมีจำนวนมากกว่าสองธงให้ปฏิบัติดังนี้
 - ๓.๑ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วนับได้เป็นจำนวนคี่ ให้ธงชาติอยู่กลาง
 - ๓.๒ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วนับได้เป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา

การประดับธงชาติร่วมกับธงอื่น
กรณีมีธงรวมนับเป็นจำนวนคี่

การประดับธงชาติร่วมกับธงอื่น
กรณีมีธงรวมนับเป็นจำนวนคู่

การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูป และพระบรมฉายาลักษณ์

การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมรูป การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูป และพระบรมรูปในพิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นที่สักการะร่วมกัน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของพระพุทธรูป และพระบรมรูปอยู่ด้านซ้ายของพระพุทธรูป

การประดับธงชาติคู่ หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ

การประดับธงชาติคู่ หรือร่วมกับธงของต่างประเทศให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. การประดับธงชาติคู่ หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมกัน เช่น ขนาดและสีของธง และความสูงต่ำของเสาธง เป็นต้น
๒. ถ้าประดับ หรือชักธงของต่างประเทศเพียงประเทศเดียว ต้องให้ธงชาติเคียงคู่อยู่ทางด้านขวาของธงต่างประเทศ
๓. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลาง
๔. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา

๕. การประดับธงชาติในอาคารสถานที่ หรือมีข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือประเทศภาคีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ให้ใช้เรียงตามลำดับอักษร หรือเรียงตามลำดับการเป็นสมาชิก ก็ให้ปฏิบัติตามข้อตกลง หรือข้อกำหนดนั้น ๆ ได้
๖. การประดับธงชาติในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ โดยปกติให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศ หรือตามหลักสากลที่ยอมรับกันมานานอารยประเทศ
๗. การประดับธงชาติคู่กับธงของต่างประเทศสำหรับรถยนต์ ให้ปักธงชาติไว้ทางด้านขวา และธงของต่างประเทศไว้ทางด้านซ้าย
๘. ยานพาหนะอื่นให้ใช้ทำนองเดียวกับข้อ ๗ เว้นแต่การประดับบนเรือให้เป็นไปตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

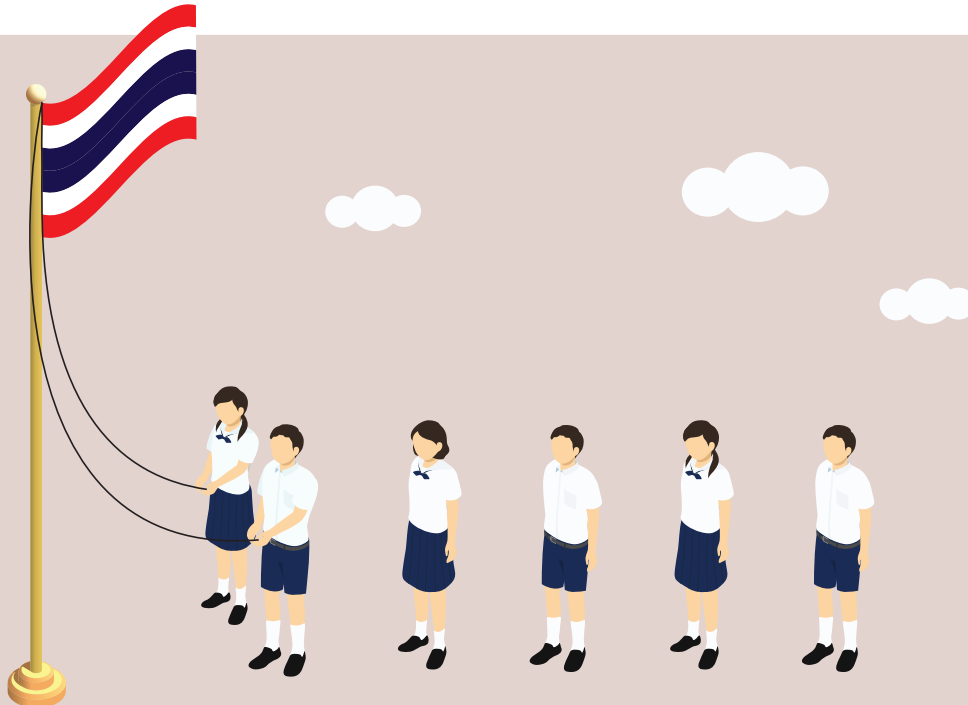

การทำความเคารพธงชาติ

การทำความเคารพธงชาติให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ทำความเคารพตามกำหนดเวลา กล่าวคือ ชักธงชาติขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา และชักธงชาติลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา
๒. เมื่อมีการชักธงชาติขึ้นและลงในพิธีการต่าง ๆ ให้แสดงความเคารพ โดยการยืนตรง หันไปทางเสาธง อาคาร หรือสถานที่ที่มีการชักธงชาติขึ้นและลงจนกว่าจะเสร็จการ หรือเพลงชาติจบ
๓. ในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ หรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็นหรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม หรือในกรณีอยู่ในอาคาร หรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาการสำรวม จนกว่าการชักธงชาติ หรือเสียงเพลงชาติ หรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง
๔. ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของทางราชการ หรือองค์การของรัฐ ซึ่งแต่งเครื่องแบบ ให้ปฏิบัติตามระเบียบ หรือข้อบังคับของทางราชการ หรือองค์การของรัฐนั้น
๕. นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งแต่งเครื่องแบบ ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐ กำหนด แล้วแต่กรณี หรือตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยอนุโลม

การดูแลรักษาธงชาติ

การดูแลรักษาธงชาติให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่ราชการหรือสถานที่ทำการของหน่วยงานของรัฐ และเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ที่มีการใช้ ธงชัก หรือการแสดงธงชาติ กวดขันดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ ธงชัก หรือการแสดงธงชาติของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยเคร่งครัด
๒. ให้เจ้าหน้าที่ หรือบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการใช้ ธงชัก หรือการแสดงธงชาติ เก็บรักษาธงชาติไว้ด้วยความเคารพในสถานที่ และที่เก็บอันสมควร
๓. การเชิญธงชาติจากที่เก็บรักษาเพื่อนำไปใช้ ชัก หรือแสดงในกรณีที่ธงชาติเป็นผืนผ้า ให้เชิญไปในสภาพที่พับเรียบร้อย และด้วยอาการเคารพเมื่อถึงบริเวณ หรือจุดที่จะใช้หรือแสดง จึงคลี่ธงออกเพื่อใช้ หรือแสดงต่อไป
๔. การเชิญธงชาติที่จะใช้ชักไปยังเสาธง เมื่อใกล้จะถึงกำหนดเวลาแล้วให้ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติการเกี่ยวกับการชักธงชาติ ซึ่งได้กล่าวไว้ในเรื่องการชักธงชาติไว้แล้ว
๕. การเชิญธงชาติจากบริเวณ หรือจุดที่ใช้ ชัก หรือแสดง ไปเก็บไว้ ณ ที่เก็บรักษาให้ดำเนินการในลักษณะเดียวกับข้อ ๓

การกระทำอันเป็นการเหยียดหยาม หรือไม่สมควรต่อธงชาติ

๑ การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ได้แก่ การกระทำต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ ด้วยเจตนาเหยียดหยามประเทศชาติ เช่น **ฉีก ทำลาย ถ่มน้ำลาย ใช้เท้าเหยียบ วางเป็นผ้าเช็ดเท้า** ซึ่งเป็นการแสดงความดูถูกดูหมิ่น เหยียดหยามชาติไทยหรือคนไทย

๒ การกระทำที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ เช่น

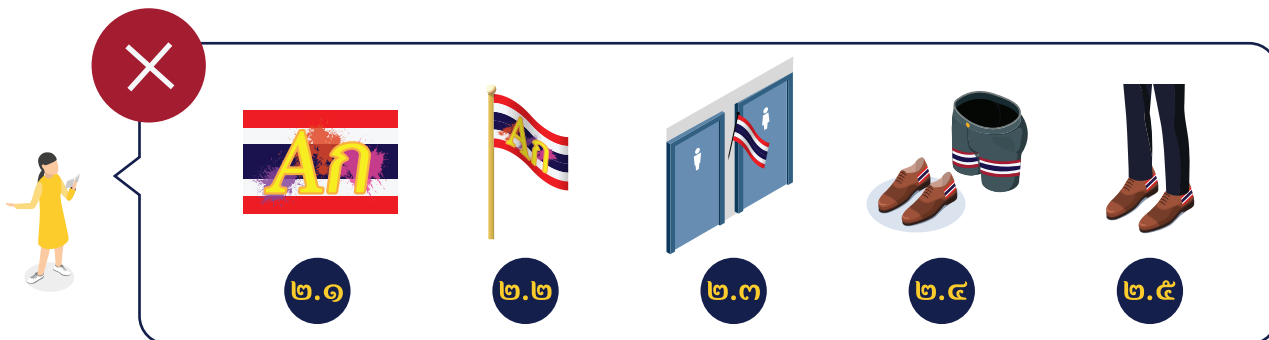
๒.๑ การประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นในพื้นธง รูปจำลองของธงหรือแถบสีของธง

๒.๒ การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธง อันมีลักษณะตามข้อ ๒.๑

๒.๓ การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ สถานที่ หรือวิธีอันไม่สมควร

๒.๔ การประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร

๒.๕ แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือมีแถบสีของธงอันมีลักษณะตามข้อ ๒.๔ โดยไม่สมควร

บทกำหนดโทษ

การกระทำการต่อธงชาติโดยไม่ให้ความเคารพมีความผิด และต้องรับโทษตามกฎหมาย ดังนี้

-
- ๑ กระทำการใด ๆ ต่อธง หรือเครื่องหมายอื่นใด
อันมีความหมายถึงรัฐเพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา)
 - ๒ กระทำการใด ๆ ที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ
หรือแถบสีของธงชาติตามข้อ ๒.๑ - ๒.๕ ต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
(มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒)
 - ๓ กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธงรูปจำลองของธง
หรือแถบสีธงชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน
๑,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติธงพ.ศ. ๒๕๒๒)

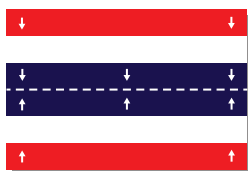

การพับเก็บธงชาติ

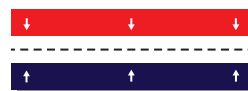
การพับเก็บธงชาติที่ถูกต้อง ต้องพับเป็นรูปสามเหลี่ยมที่แสดงให้เห็นแถบสีทั้งสามของธงชาติ โดยพับครึ่งธงชาติ ๒ ครั้ง แล้วพับทบเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉากไปเรื่อย ๆ จนพับต่อไม่ได้ จึงเก็บชายธงสอดเข้าให้เรียบร้อย

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๘

๙

การทำลายธงชาติเก่า หรือ
ธงที่ชำรุดเสื่อมสภาพ

ในกรณีที่ธงชาติชำรุด เสียหาย หรือขาดวินไม่สมควรนำมาใช้
ให้ทำลายอย่างเหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งกระทำได้โดยวิธีการฉีกผืน
ธงชาติที่เสื่อมสภาพแล้วให้ริ้วสีแยกออกจากกันให้หมดสภาพ หรือ
ลักษณะอันเป็นผืนธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ

ธงชาติและเพลงชาติไทย

เป็นสัญลักษณ์ของความป็นไทย

เราจงรวมใจยืนตรง

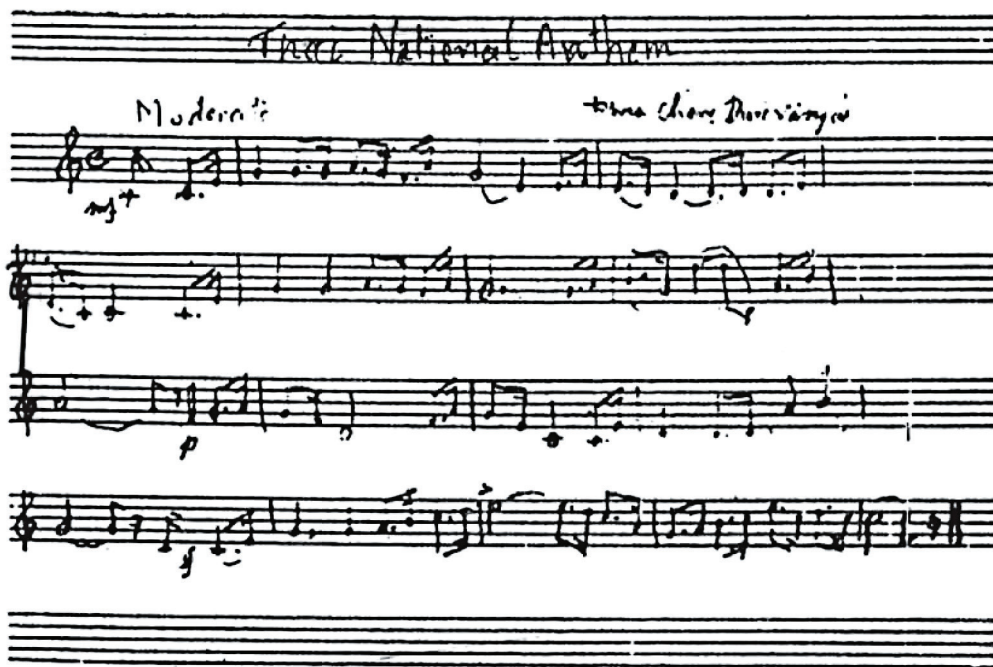
เคารพธงชาติ

ด้วยความภาคภูมิใจในเอกราชและ

ความเสียสละของบรรพบุรุษไทย

ประวัติทำนองเพลงชาติ

แต่เดิมสยามใช้เพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นเพลงถวายความเคารพพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นเพลงประจำชาติสยาม จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงได้ประพันธ์ทำนองเพลงชาติ ส่วนการประพันธ์เนื้อร้องเป็นของขุนวิจิตร มาตรา (สง่า กาญจนาคพันธ์) และเนื้อร้องเพิ่มเติมของนายฉันท ขำวิไล ต่อมาประเทศสยามได้เปลี่ยนนามเป็นประเทศไทย จึงได้มีการแก้ไขเนื้อร้องขึ้นใหม่ดังปรากฏอยู่ทุกวันนี้

เพลงชาติฉบับร่างลายมือของพระเจนดุริยางค์ เขียนขึ้นที่ห้องทำงาน
สวนมัสกวัน เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

ประวัติเนื้อร้องเพลงชาติ

เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ หลังจากนั้น เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เสนาบดีกระทรวงธรรมการซึ่งต่อมาได้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรก ได้แต่งเพลงขึ้นเพื่อปลุกใจให้คนไทยรักชาติ สมักระสมานสามัคคี ตลอดจนเกิดความเลื่อมใสในรัฐธรรมนูญ โดยใช้ทำนองเพลงมหาชัย และบทร้อง มีดังนี้

“สยามอยู่คู่ฟ้าอย่าสงสัย เพราะชาติไทยเป็นไทยไปทุกเมื่อ
ชาวสยามนำสยามเหมือนนำเรือ ผ่านแก่งเกาะเพราะเพื่อชาติพ้นภัย
เราร่วมใจร่วมรักสมัคครหนุน วางธรรมนูญสถาปนาพาราใหม่
ยกสยามยิ่งยงดำรงชัย ให้คงไทยตราบนันดินฟ้า”

ซึ่งเพลงนี้ต่อมาได้เป็นประเด็นให้เกิดแนวคิดเรื่องเพลงชาติไทยขึ้น และมีการประพันธ์เนื้อร้องเพลงชาติแบบไม่เป็นทางการขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นผู้ประพันธ์ทำนอง และขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธ์) เป็นผู้ประพันธ์คำร้อง โดยมีเนื้อเพลง ดังนี้

“แผ่นดิน สยามนามประเทืองว่าเมืองทอง
สืบชาติไทยดึกดำบรรพ์โบราณลงมา
บางสมัยศัตรูจู่มารบ
ตะลุยเลือดหมายมุ่งผดุงผะไท
อันดินแดนสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย
เอกราษฎร์คือกระดูกที่เราบูชา
ยึดอำนาจกุมสิทธิ์อิสระเสรี
เอาเลือดล้างให้สิ้นแผ่นดินไทย

ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตต์แดนสง่า
ร่วมรักษาเอกราษฎร์ชนชาติไทย
ไทยสมทบสวนทัพเข้าขับไล่
สยามสมัยบุราณรอดตลอดมา
น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า
เราจะสามัคคีร่วมมีใจ
ใครย่ำยีเราจะไม่ละให้
สถาปนาสยามให้เทอดชัยโย”

แต่เนื่องด้วยมีคำว่า “ยึดอำนาจ” อยู่ในบทร้อง ทำให้กระทรวงธรรมการออกคำสั่งห้ามร้อง จึงมีคำสั่งจัดการประกวดเพลงชาติอย่างเป็นทางการขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ และในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลโดยคณะกรรมการพิจารณาทำนองเพลงชาติได้ตัดสิน และคัดเลือกไว้มีทั้งแบบไทย และแบบสากล ซึ่งแบบไทยเป็นของจางวางทั่ว พาทยโกศล จากเพลงชื่อ “ตระนิมิต” ส่วนเพลงสากลเป็นของ พระเจนดุริยางค์ แต่ที่สุดแล้วก็ได้เลือกให้มีเพลงเดียว คือ แบบทำนองสากลของ พระเจนดุริยางค์ โดยคณะกรรมการตัดสินได้ตัดสินให้ใช้บทร้องของขุนวิจิตรมาตราแต่งไว้เดิมแต่ปรับคำให้เหมาะสมกับบทร้องเพิ่มของนายฉันท ขำวิไล เป็นบทร้องที่ชนะการประกวด ดังนี้

บทร้องของขุนวิจิตรมาตรา (ที่แก้ไขแล้ว)

แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง
สืบเผ่าไทยดึกดำบรรพ์โบราณลงมา
บางสมัยศัตรูจู่โจมตี
เข้าลุยเลือดหมายมุ่งผดุงผะไท
อันดินสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย
เอกราษฎร์คือเจดีย์ที่เราบูชา
รักษาชาติประเทศเอกราชงดี
เอาเลือดล้างให้สิ้นแผ่นดินของไทย

ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตต์แดนสง่า
ร่วมรักษาสามัคคีทวีไทย
ไทยพลีชีพร่วมรวมรักไฉ่
สยามสมัยบุราณรอดตลอดมา
น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า
เราจะสามัคคีร่วมมีใจ
ใครอย่ายี้เราจะไม่ละให้
สถาปนาสยามให้เทอดไทย ไชโย

บทร้องของนายฉันท ขำวิไล

เหล่าเราทั้งหลายขอน้อมกายถวายชีวิต
ที่พ่อแม่สืบทอดม้วยด้วยพยายาม
แม้ถึงไทยไทยด้อยจนย่อยยับ
ควรแก่นามงามสุดอยุธยา
เหล่าเราทั้งหลายเลือดและเนื้อเชื้อชาติไทย
ประคับประคองป้องสิทธิอิสระเสรี
จะสิ้นชีพไว้ชื่อให้ลือลั่น
มีไมตรีดียิ่งทั้งหญิงทั้งชาย

รักษาสีทอิสรสระ ณะ แดนสยาม
ปราบเสี้ยนหนามให้พินาศสืบชาติมา
ยังกู้กลับคงคืนได้ขึ้นหน้า
นั้นมิใช่จะขัดสนหมดคนดี
มิให้ใครเข้าเหยียบย่ำยำขยี้
เมื่อภัยมีช่วยกันจนวันตาย
ว่าไทยมั่นรักชาติไม่ขาดสาย
สยามมิวายผู้มุ่งหมายเชิดชัย ไชโย

(5 กวี)

บทร้องเพลงชาติ

๑๐๖

พ. ท. นวราชวิทยุประพันธ์
แต่งในหม่อมราชวงศ์ปกิณ
ฉ. ประมวล พ. พ. ๖๔๘๖

๐ ถิ่นเทพทอง, ร่องเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐธิปไตย, ใจไทยทุกส่วน
อยู่อิงบง, อดรวใจไว้, ใต้พิภพมวล
ด้วยโลหิตล้วนหมาย, รักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบ - แต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราช, ไม่ยอมบงให้, ใครข่มขี่
สละเลือด, ทุกหยาด, คุ้มพิภพ
เฉลิมประเทศ, ชาติไทยศรีในธรรมา

หม่อมราชวงศ์ปกิณ
ฉ. ประมวล

บทประมวลเพลงชาติ

๑๐๖ กองทัพบกไทย

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐธิปไตย ใจไทยทุกส่วน
อยู่อิงบง, อดรวใจไว้, ใต้พิภพมวล
ด้วยโลหิตล้วนหมาย, รักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบ, แต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราช, ไม่ยอมบงให้, ใครข่มขี่
สละเลือด, ทุกหยาด, คุ้มพิภพ
เฉลิมประเทศ, ชาติไทยศรีในธรรมา

ต้นฉบับเพลงชาติ

ลายมือหลวงสารานุประพันธ์

ต้นฉบับเพลงชาติ

ลายมือหลวงสารานุประพันธ์

ฉบับแก้ไขครั้งสุดท้าย

หลวงสารานุประพันธ์

สมัยเมื่อดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

เนื่องจากขณะนั้นชื่อเรียกประเทศมีเรียกสองชื่อ คือ “ไทย” และ “สยาม” แต่ประชาชนนิยมเรียกว่า “ไทย” รัฐบาลเห็นสมควรถือเป็นรัฐนิยมใช้ชื่อประเทศให้เหมาะสมกับเชื้อชาติ และความนิยมของชาวไทย ดังต่อไปนี้

๑. ภาษาไทย : การเรียกชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า “ไทย”

๒. ภาษาอังกฤษ : ๒.๑ ชื่อประเทศ ให้ใช้ว่า Thailand

๒.๒ ชื่อประชาชนและสัญชาติ ให้ใช้ว่า Thai

-ที่มาจากราชกิจจานุเบกษา ๒๔ มิ.ย. ๒๔๘๒-

จากการเปลี่ยนแปลงการใช้ชื่อประเทศ จาก “สยาม” มาเป็น “ไทย” ดังกล่าว ทำให้สำนักโฆษณาการ (ขณะนั้น) ได้ประกาศประกวดเพลงชาติขึ้น โดยมีหลักเกณฑ์การแต่งเนื้อร้องเพลงชาติต้องเป็นบทร้อยกรอง การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ และปลูกใจให้ชาวไทยเกิดความรักชาติ อีกทั้งจะต้องเร้าใจให้เกิดความตื่นตัวในประเทศ กล่าวคือ เป็นคำสั้นกระชับ และมีความหมายที่แฝงความหมายกินใจไว้ให้มาก รวมทั้งการวางคำจะต้องดูจังหวะ หรือลงกับจังหวะเพลงพอดีเพื่อให้ได้วรรคตรสของใจความเป็นอย่างดี

พันเอก หลวงสารานุกรมประพันธ์ ได้แต่งเนื้อร้องเพลงชาติเข้าประกวดในนามของกองทัพบก แต่งเนื้อร้อง โดยที่การประพันธ์เนื้อร้องจะต้องแต่งตามหลักเกณฑ์และข้อบังคับของทางราชการ ซึ่งมีถ้อยคำบรรจุลงใน บทร้อยกรองที่มีความหมายไว้ดังนี้

“

ความเป็นชาติไทย การรวมไทย การรักษาเอกราชของชาติ การร่วมรักสามัคคีของ
ประชากรแห่งชาติอย่างพี่น้อง เป็นภราดรภาพ ศีลธรรมของพลเมืองความกล้าหาญ
ในอันพร้อมที่จะรบได้ทุกเมื่อในเมื่อจะถูกข่มเหง การสร้างชาติการปลูกใจให้รักชาติ

”

การแต่งเนื้อร้องเพลงชาติของพันเอก หลวงสารานุกรมประพันธ์ ได้คิดเขียนคำกลอนเป็นบทประพันธ์ และทำการทดลองร้องเนื้อเพลงตามทำนองเพลงชาติของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) โดยมีการแก้ไข ปรับปรุงด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้มีถ้อยคำสละสลวย จนกระทั่งได้ส่งเนื้อร้องเข้าประกวดในนามของกองทัพบก ซึ่งมีคณะรัฐมนตรีเป็นกรรมการตัดสิน ปรากฏว่าเนื้อร้องเพลงชาติของกองทัพบกได้ชนะรางวัลที่ ๑ และ ทางราชการรับไว้เป็นเนื้อร้องของเพลงชาติ และรัฐบาลได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการจนถึงปัจจุบัน โดยให้ใช้ ทำนอง (เดิม) ของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ดังมีเนื้อร้องที่ถูกต้อง ดังนี้

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี

เป็นประชารัฐเฝือกของไทยทุกส่วน
ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
เกล็ดประเศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

เนื้อร้อง การออกเสียง และความหมาย “เพลงชาติ”

คำร้อง : พันเอก หลวงสารานุกรมประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์)

ทำนอง : พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

เนื้อร้อง

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

ออกเสียง

ประเทศไทรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไท
เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทล้วนหมาย รักสามัคคี
ไทนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีไชโย

ความหมายของเนื้อร้อง เพลงชาติไทย โดยท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

ประเทศไทยเป็นถิ่นที่รวมชนผู้มืเลือดเนื้อเชื้อชาติของไทยไว้ให้อยู่อาศัยร่วมกัน แผ่นดินทุกส่วนของประเทศไทยย่อมเป็นของชาวไทยทุกคน ประชาชนไทยรักษาแผ่นดินไทยทั้งหมดไว้ได้ ก็ด้วยทุกคนมีน้ำใจสามัคคี รักคนไทยด้วยกัน และรักประเทศชาติ คนไทยรักที่จะอยู่อย่างสุขสงบ แต่ถ้าจำเป็นต้องรบกับศัตรูแล้วคนไทยไม่เคยขลาดกลัวเลย ไม่มีวันยอมให้ศัตรูหน้าไหนมาข่มขู่ทำลายความเป็นอิสระของชาติไทยได้ ทุกคนยอมสละเลือดทุกหยาดเพื่อชาติไทยอยู่ยั่งยืน จะปกป้องคุ้มครองประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป และให้มีแต่ชัยชนะตลอดไป

ทำนองเพลงชาติ (โน้ตเพลง)

เพลงชาติ

The Thai National Anthem

คำร้อง : พ.อ.หลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์)
ทำนอง : พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

Allegro moderato ♩=96-100

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

ประ- ทาส ไทย รวมเลือด เนื้อ ชาติ เชื้อ ไทย เป็น ประ-ชา-รัฐ ไศ-ท ของ

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

ไทย ทุก ส่วน อยู่ ด้า-รง คง ไว้-ได้ ทั้ง มวล ด้วย ไทย ถ้วน-หมาย รัก ตา

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

มัต - ตี ไทย นี้ รัก ส-งบ แต่ ถึง รบ ไม่ ขลาด เ-ก-ราช จะ ไม่ ให้ ใคร ข่ม

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

ขี้- ส-ละ เลือด ทุก หยาด เป็น ชาติ พ-ลี้-เถ-ถึง ประ

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

ทาส ชาติ ไทย ท-วี บี้ ชัย ช-โฮ

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

ผู้ประพันธ์ทำนอง

เพลงชาติไทย

เพลงชาติไทย
(มีกล่าวนำ)

เพลงชาติ ปรากฏในข้อบังคับของกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการเคารพ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๓ การบรรเลงเพลงเคารพ กล่าวคือ เพลงชาติเป็นเพลงเคารพ ด้วยเครื่องบรรเลงด้วยเครื่อง ซึ่ง การบรรเลงเพลงเคารพมีวิธีบรรเลง ๒ วิธี คือ

๑ วิธีบรรเลงเพลงเคารพของเครื่องบรรเลงประจำแถว

๒ วิธีบรรเลงเพลงเคารพของเครื่องบรรเลงที่มีได้ประจำแถว

การบรรเลงเพลงเคารพทั้ง ๒ วิธีจะกระทำเฉพาะ
เมื่อเครื่องบรรเลงอยู่กับที่ และเฉพาะในพิธีเกียรติยศ

สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี และรัชทายาท
ไม่ว่าในพิธีใด ๆ หรือไม่ก็ดี ต้องบรรเลงเพลงเคารพถวายเสมอ

เครื่องบรรเลงประจำแถว คือ แตรวงบรรเลง และแตรเดี่ยว และการบรรเลงเพลงเคารพ
ด้วยเพลงชาติ จะใช้ “แตรวง” บรรเลงให้แก่

๑. ธงประจำกองทหาร
๒. ธงประจำกองยุวชนทหาร
๓. ธงชาติประจำสำนักงานของรัฐบาลในขณะขึ้นลง
๔. ธงราชनावีประจำเรือใหญ่ ในขณะทำพิธีขึ้นลง

ส่วนเครื่องบรรเลงที่มีได้ประจำแถวการบรรเลงเพลงเคารพเช่นเดียวกับเครื่องบรรเลงประจำแถว
แต่บรรเลงเฉพาะ

- (๑) ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี และรัชทายาท
เมื่อเสด็จเข้ามายังที่นั้น และเมื่อเสด็จกลับหรือเมื่อเสด็จผ่าน
- (๒) บรรเลงเพลงเคารพอื่น ๆ เพื่อเป็นเกียรติยศตามกำหนดการนั้น ๆ

การใช้เพลงชาติ

๑. การบรรเลงเพลงชาติหรือประกอบคำร้องด้วย หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง
๒. การทำความเคารพ ทุกคนต้องยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ เช่น ในที่ชุมนุมชน งานแสดงกลางแจ้ง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น
๓. ในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ หรือในกรณีอยู่ในอาคารหรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพ โดยการหยุดนิ่งอยู่ในอาคารสำหรับ จนกว่าเสียงเพลงชาติจะสิ้นสุดลง

การเคารพธงชาติและเพลงชาติ

รัฐบาลในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่า ธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นสิ่งสำคัญประจำชาติ จึงได้รับความเชิดชูเคารพของชาวไทยทั้งมวล จึงประกาศเป็นรัฐนิยมนว่า เมื่อเห็นการชักธงชาติขึ้นหรือลงจากเสาประจำสถานที่ราชการตามเวลาปกติ หรือได้ยินเสียงแตรเดี่ยว หรือนกหวีดเป่าคำนับ หรือให้อาณัติสัญญาณการชักธงชาติขึ้นหรือลดธงลง ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม และเมื่อได้ยินเพลงชาติซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการก็ดี ซึ่งบุคคลบรรเลงในงานพิธีอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ให้ผู้ที่ร่วมงาน หรือที่อยู่ในวงงานนั้นแสดงความเคารพ โดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบ หรือตามประเพณีนิยม หากเห็นผู้ใดไม่แสดงความเคารพดังกล่าวแล้ว พึงให้ช่วยกันตักเตือนชี้แจงให้เห็นความสำคัญแห่งการเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมีด้วย

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศ ในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำความเคารพธงชาติ ไว้ว่า เมื่อได้เห็นการชักธงชาติขึ้นและลงจากเสาธงใน ๒ กรณี ได้แก่ การชักธงชาติขึ้นและลง (เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา และเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา) และการชักธงชาติขึ้นและลงในพิธีการต่าง ๆ ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรงหันไปทางเสาธง อาคาร หรือสถานที่ที่มีการชักธงชาติขึ้นและลง จนกว่าจะเสร็จการ ส่วนในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็นหรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม หรือในกรณีอยู่ในอาคารหรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพโดยการหยุดนิ่งในอาคารสำหรับ จนกว่าการชักธงชาติหรือเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. ๑๐๐ ปี ธงชาติไทย ร้อยดวงใจไทยทั้งชาติ, (เอกสารเผยแพร่เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี การประกาศใช้ธงไตรรงค์ เป็นธงชาติไทย), กรุงเทพฯ : ๒๕๖๐.

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. ธงไตรรงค์ อารงไทย, (เอกสารเผยแพร่เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๑ ปี การประกาศใช้ธงไตรรงค์ เป็นธงชาติไทย), กรุงเทพฯ : ๒๕๖๑.

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. ธงไตรรงค์ อารงไทย, (เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e - Book) เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๔ ปี การประกาศใช้ธงไตรรงค์ เป็นธงชาติไทย), กรุงเทพฯ : ๒๕๖๔.

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. คู่มือธงไตรรงค์ อารงไทย, กรุงเทพฯ : บริษัท ซีดี มีเดีย โกด์ จำกัด, ๒๕๖๔.

ขอขอบคุณ

นายพุดผิพล ประชุมผล

ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

พิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

Website: www.opm.go.th

Facebook: fb.com/ThaiidentityOPM